

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษา

การศึกษาเรื่อง “ความคาดหวังของประชาชนต่อบทบาทของศูนย์ยุติธรรมชุมชนตำบลบางศรีเมือง” มีวัตถุประสงค์ในการศึกษา การปฏิบัติเพื่อศึกษาการปฏิบัติงานของศูนย์ยุติธรรมชุมชนตำบลบางศรีเมือง จังหวัดนนทบุรี ศึกษาความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อศูนย์ยุติธรรมชุมชนตำบลบางศรีเมือง จังหวัดนนทบุรี ศึกษาแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงระบบรูปแบบการดำเนินงานของโครงการเครือข่ายยุติธรรมชุมชนที่เหมาะสม

โดยการศึกษาครั้งนี้เป็นการค้นคว้าจากเอกสาร และผลงานทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง โดยรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับความคาดหวังของประชาชนต่อบทบาทของศูนย์ยุติธรรมชุมชน การนำเครือข่ายยุติธรรมชุมชนมาใช้ในประเทศไทย แนวคิดงานยุติธรรมชุมชนของกระทรวงยุติธรรม ทฤษฎีความคาดหวัง (expectancy theory) ทฤษฎีติดตรา (Labeling Theory) ทฤษฎีกระบวนการยุติธรรมอย่างไม่เป็นทางการ (Informal justice Theory) ทฤษฎีการควบคุมอาชญากรรม ทฤษฎีการเสริมพลังและการมีส่วนร่วมของชุมชน ทฤษฎีหน้าต่างชำรุด (theory of broken windows) ทฤษฎีการแก้ปัญหา (problem solving theory) ความเป็นมา โครงสร้าง บทบาทหน้าที่ของศูนย์ยุติธรรมชุมชนตำบลบางศรีเมือง

ในการศึกษาครั้งนี้แบ่งวิธีการศึกษาออกเป็น 2 ส่วน คือการค้นคว้าจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและการศึกษาค้นคว้าสำรวจจากภาคสนามโดยเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ และเชิงคุณภาพ โดยมีกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

1. สมาชิกเครือข่ายยุติธรรมชุมชนในเขตพื้นที่ เทศบาลเมืองบางศรีเมือง จำนวน 120 คน โดยใช้แบบสอบถามและใช้สถิติดังต่อไปนี้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

2. การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) โดยใช้รูปแบบการสนทนาอย่างมีเป้าหมายกับประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ซึ่งเป็นผู้นำชุมชนที่เป็นเครือข่ายยุติธรรมชุมชนบางศรีเมือง จำนวน 6 คน โดยแบ่งเป็นเครือข่ายยุติธรรมชุมชนที่เป็นผู้นำชุมชนและมีส่วนร่วมในยุติธรรมชุมชนระดับมาก จำนวน 2 คน เครือข่ายยุติธรรมชุมชนที่เป็นผู้นำชุมชนและมีส่วนร่วมในยุติธรรมชุมชนระดับปานกลางจำนวน 2 คน เครือข่ายยุติธรรมชุมชนที่เป็นผู้นำชุมชนและมีส่วนร่วมในยุติธรรมชุมชนระดับน้อยจำนวน 2 คน

ในการวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ใช้การวิเคราะห์ค่าทางสถิติดังนี้

1. ค่าร้อยละ (Percentage)
2. ใช้การวิเคราะห์ค่ามัธยฐานเลขคณิต (Mean)
3. การหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
4. ค่า t-test ใช้ทดสอบเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของตัวแปรอิสระ ซึ่งจำแนกเป็น 2 กลุ่ม
5. ค่า one way ANOVA ใช้ทดสอบเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของตัวแปรอิสระ ซึ่งจำแนกออกเป็น 3 กลุ่มขึ้นไปใช้การวิเคราะห์เปรียบเทียบเชิงซ้อน โดยใช้วิธีการทดสอบแบบวิเศษเฟ (Scheffe)

ผู้ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมวิจัยสำเร็จรูป SPSS ประกอบการศึกษาจากเอกสาร หนังสือ และบทความต่าง ๆ พร้อมทั้งวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์สรุปผลได้ดังนี้

ข้อมูลทั่วไป

จากการศึกษาพบว่า สถานภาพของประชากรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง และดำรงตำแหน่งสมาชิกเครือข่ายชุมชน อายุโดยเฉลี่ยของประชากร อยู่ในช่วง 26-35 ปี สถานภาพสมรสของเครือข่ายผู้ติดตามส่วนใหญ่ สถานภาพโสด ระดับการศึกษาส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี และจบสาขารัฐศาสตร์มากที่สุด นอกจากนี้ยังพบว่ากลุ่มประชากรที่จบระดับการศึกษาปริญญาโท ก็จบสาขารัฐศาสตร์มากกว่าสาขาอื่น ๆ เช่นเดียวกัน อาชีพของประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพค้าขายหรืออาชีพส่วนตัวรายได้ส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 5,001-10,000 บาท ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ระยะเวลาที่พักอาศัยในชุมชนมากกว่า 10 ปี และมีญาติพักอาศัยอยู่ในชุมชนนั้น ตำแหน่งทางสังคมส่วนใหญ่ เป็นผู้เฒ่าโดยธรรมชาติและทั้งหมดเคยมีประสบการณ์เกี่ยวกับการเผชิญปัญหาอาชญากรรมซึ่งจะเป็นผู้เสียหายเสียเองเป็นส่วนใหญ่ การผ่านการอบรมด้านความรู้ความเข้าใจด้านกระบวนการยุติธรรมส่วนใหญ่ไม่เคยผ่านการอบรม หลักสูตรที่ผ่านการอบรมส่วนใหญ่ของเครือข่ายผู้ติดตามคือสมาชิกเครือข่ายผู้ติดตามชุมชนส่วนใหญ่เคยได้รับข่าวสารด้านกระบวนการยุติธรรมมาก่อน ประชากรส่วนใหญ่เข้าร่วมกิจกรรมชุมชนนาน ๆ ครั้ง

ในการศึกษาเรื่อง เรื่อง “ความคาดหวังของประชาชนต่อศูนย์ยุติธรรมชุมชนตำบลบางศรีเมือง การปฏิบัติงานของศูนย์ยุติธรรมชุมชนตำบลบางศรีเมือง จังหวัดนนทบุรีได้ปฏิบัติหน้าที่ทั้งหมด6ประการดังต่อไปนี้

1. การรับเรื่องราวร้องทุกข์เรื่องไม่เป็นธรรม/ให้คำแนะนำช่วยเหลือเบื้องต้น

2. การลดข้อพิพาทและความขัดแย้งในชุมชน
3. การหาแนวทางและวิเคราะห์ พร้อมมอบหมายสมาชิกในการแก้ไขฟื้นฟู และ
สังเคราะห์ผู้กระทำผิด ผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด และผู้ผ่านการฟื้นฟูสมรรถภาพ
ผู้ติดยาเสพติด
4. การให้ความช่วยเหลือ ดูแลผู้ที่ได้รับความเสียหายและผลกระทบจากอาชญากรรม
5. การเผยแพร่ความรู้ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ของกระทรวงยุติธรรม
6. บทบาทอื่นที่เครือข่ายยุติธรรมชุมชนร่วมกับกระทรวงยุติธรรมเห็นเหมาะสมในการ
ดำเนินการเพื่อประโยชน์ของชุมชน

ความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อศูนย์ยุติธรรมชุมชนตำบลบางศรีเมือง

ปรากฏว่าเครือข่ายยุติธรรมชุมชนมีความคาดหวังต่อศูนย์ยุติธรรมชุมชนในระดับมาก
ทั้ง 7 ด้านและ สามารถเรียงลำดับความคาดหวังได้ดังนี้ได้ดังนี้

1. คาดหวังมากที่สุด : ด้านบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม
2. คาดหวังเป็นอันดับสอง : ด้านความเชื่อมั่นต่อกระบวนการยุติธรรมของประชาชน
3. คาดหวังเป็นอันดับสาม : ด้านความรู้ความเข้าใจ/การเข้าถึงบริการ
4. คาดหวังเป็นอันดับสี่ : ด้านการดำเนินงานตามภารกิจของกระบวนการยุติธรรม
5. คาดหวังเป็นอันดับห้า : ด้านภาพรวมของกระบวนการยุติธรรม
6. คาดหวังเป็นอันดับหก : ด้านเครือข่ายการทำงานและการประสานงาน
7. คาดหวังเป็นอันดับเจ็ด : ด้านการมีส่วนร่วมในกระบวนการยุติธรรมของภาคประชา
ชนและชุมชน

การทดสอบสมมติฐานผลปรากฏว่า

1. ปัจจัยภูมิหลังส่วนบุคคล
  - 1.1 ตำแหน่งทางสังคม มีผลต่อความคาดหวังต่อศูนย์ยุติธรรมชุมชน อย่างมีนัย
สำคัญทางสถิติ
  - 1.2 การมีญาติหรือบรรพบุรุษพักอาศัยในชุมชนมีผลต่อความคาดหวังของสมาชิก
เครือข่ายยุติธรรมชุมชนต่อศูนย์ยุติธรรมบางศรีเมืองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
2. ปัจจัยทางสภาพสังคม
  - 2.1 ความรู้จักคุ้นเคยกับเจ้าหน้าที่ มีผลต่อความคาดหวังของสมาชิกเครือข่าย
ยุติธรรมชุมชนต่อศูนย์ยุติธรรมบางศรีเมือง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

แนวทางในการพัฒนาปรับปรุงระบบรูปแบบการดำเนินงานของโครงการเครือข่ายยุติธรรมชุมชน ที่เหมาะสม

1. ควรมีการสนับสนุนงบประมาณส่วนหนึ่งเพื่อสนับสนุนการทำงานในศูนย์ยุติธรรมชุมชนแม้ว่าการทำงานศูนย์ยุติธรรมชุมชนจะเป็นการสมัครใจเข้ามาทำงานเพื่อความสงบสุขของชุมชนด้วยความเสียสละตามสมควรแต่ปัจจุบันก็ไม่สามารถคัดเลือกเครือข่ายยุติธรรมชุมชนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดีได้ทั้งหมดดังนั้นเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติงานยุติธรรมชุมชนให้พัฒนายิ่งขึ้นควรมีการสนับสนุนงบประมาณตามความจำเป็นในการสนับสนุนงานศูนย์ยุติธรรมชุมชนเพื่อให้เกิดความคล่องตัวยิ่งขึ้น

2. ควรมีการพัฒนาระบบงานยุติธรรมชุมชนด้วยการส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามาร่วมในการทำงานกับศูนย์ยุติธรรมชุมชนหรือผลักดันให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งมีความพร้อมและมีหน้าที่ในการแก้ไขปัญหาให้ชุมชนเป็นผู้รับภารกิจด้านงานยุติธรรมชุมชนน่าจะเหมาะสมกว่าการที่ประชาชนที่สนใจรวมตัวกันโดยยังขาดความพร้อมเต็มที่

3. ในพื้นที่ที่มีการเปิดศูนย์ยุติธรรมชุมชนควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเข้าใจงานยุติธรรมชุมชนมากยิ่งขึ้น

4. การคัดเลือกเครือข่ายยุติธรรมชุมชนควรมีการพัฒนาในด้านคุณธรรมเพื่อพัฒนาบุคลากรในศูนย์ยุติธรรมชุมชนให้มีความสุจริตโปร่งใสเป็นที่ยอมรับ

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. นำผลการศึกษาความคาดหวังของศูนย์ยุติธรรมชุมชนในครั้งนี้นำไปศึกษาเพื่อสร้างรูปแบบ (model) ที่เหมาะสมของศูนย์ยุติธรรมชุมชน

2. ควรศึกษาความเป็นไปได้ในการนำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการทำงานของศูนย์ยุติธรรมชุมชน

3. ควรศึกษาปัญหาและอุปสรรคการดำเนินงานศูนย์ยุติธรรมชุมชน

4. การคัดเลือกเครือข่ายยุติธรรมชุมชนควรมีการพัฒนาในด้านคุณธรรมเพื่อพัฒนาบุคลากรในศูนย์ยุติธรรมชุมชนให้มีความสุจริตโปร่งใสเป็นที่ยอมรับ